Boerderijnummer	5.3.190
Erfnaam	erve Groot Mensink
Oudste vermelding	1297
Afgebroken	ca 1872, was gelegen nabij Harremensink aan de Rijssenseweg

Historie boerderij

Deze boerderij is mogelijk de oudste van de beide Mensink-erven (zie ook bij Harremensink, pand 5.3.180. De boerderij Mensink was altijd volgewaard in de marke en lag tussen Harremensink en Nieuw Wassink/Kippers (pand 5.3.200).
Het "Mensinc" wordt voor de eerste keer genoemd op 6 juni 1297 in het testament van Ecbertus, ridder, heer van Almelo.
Uit het archief van de voormalige havezate Wegdam in Kerspel-Goor komt in 1404 de volgende aantekening voor:
Pelgrym Sticke en zijn vrouw Hillegund verklaren dat zij Johan Mensing en zijn vrouw Evese, hun kinderen Egbert, Berend, Johan, Mette, Jutte, Beerte en Gese die hun volschuldige eigen lieden waren in het goed Mensing in de buurschap Elsen, hebben vrijgelaten uit de horigheid; dat zij in ruil voor Johan c.s. als horigen hebben aangenomen Lambert, Fenne en Alijd, kinderen van Rolove Loding (=Leunk-Elsen).
Eerder had Pelgrim het erve Mensing en de daarop wonende horigen voortijds gekocht van Arend van Grymberghe bij Rijssen die in 1393 nog eigenaar was.
Uit een oorkonde van 3-8-1404 blijkt dat Pelgrim het goed Mensing aan de erop wonende familie Johan en Evese Mensings heeft verkocht als een "*dorslachtig eygen*" goed.

1475. Schattingsregister. 2 s., bet. 3 golden r.g.

20-6-1503. Johan die Reygher, richter van Kedingen, oorkondt dat Alyt Mensinck, dochter toe Mensinck, aan haar broers verkocht heeft de goederen die zij van haar vader geerfd heeft en na dode van haar moeder nog zal erven, en dat zij die goederen, ten overstaan van de richter, heeft geleverd.

12-3-1541. Johan Doip, richter van Kedingen, oorkondt dat Werner ten Broke met zijn vrouw Eefse en Lambert ten Raede en diens vrouw Gese uitgeboedeld zijn van het erve Mensynck in de buurschap Elsen, tegen betaling van hun kindsdeel en de bruidschat; dat zij afstand hebben gedaan van hun vaders en moeders nalatenschap t.b.v. de andere kinderen van Jutte Mensynx.

14-2-1546. Johan Dop oorkondt dat Roloff Mensynck, zoon van wijlen Egbert en Jutte Mensynx, aan zijn broer Johan Mensynck/ter Eeze zijn aandeel in het erve Mensynck gelegen te Elzen, verkocht heeft voorzover hij dat van zijn vader geerfd heeft en nog van zijn moeder erven zal, en wel voor 137 Jochymdaler, terwijl Johan zijn broer Roloff op 22 febr. een rente van 5 Jochymdaler en 7 schepel rogge zal betalen en na 8 jaar 10 daler; verder dat Roloff met hand en mond afstand van zijn aanspraken heeft gedaan.

23-4-1567. Roeloff Mensynck en vrouw Jenneken verkopen hun aandeel in het Mensink aan zijn broer Johan ter Eeze (of Mensink) en vrouw Gesse en dat hij met hand en mond van zijn aanspraken afstand heeft gedaan.

8-9-1572. Johan ter Eeze verklaart het erve Mensinck voor 6 jaar verpacht te hebben aan Henrick Mensinck en zijn vrouw Catherina.

1601/1602. Verpondingsregister. 10 mudde landes.

Herhaaldelijk erfdeling leidde voor de bewoners van het Groot Mensink uiteindelijk van eigenaar tot pachter. "Geldbuul zo min als bedelbuul hangt zelden hondert jaor veur dezölfde deure".

1607. Aankomsttitel voor Lubbert van Rentzen, richter van Oldenzaal, van het erve Mensinck in de buurschap Elsen, afkomstig van Berendt Selninges en zijn vrouw Johanna. Met retro-acta en bijlagen van 1404-1573.

1634. Aankomsttitel voor Lubbert van Renssen, richter van Oldenzaal, van een perceel bouwland afk. van markenrichter en erfgenamen der mark Elsen. Dit land is oorspronkelijk gemeenteland geweest, maar is blijkens een dorsale notitie door boer Mensinck aangegraven.

1675. Vuurstedenregister. 1 vuurstede.

In 1709 lenen de HoogWelGeb. Heere Joan Heidentrijck van Coeverden Heer toe Wegdam en de sijn HoogWelGeb. Vrouwe Marg. Elisabeth van Renssen f 1600,- van Christoffer Stoer rentmeester, met als onderpand het erve en goed Mensinck te Elssen.
Vanaf ongeveer 1700 is, waarschijnlijk door vererving, de familie van Coeverden, wonend op het Wegdam, eigenaar van de boerderij Mensink. Deze familie zet in 1773 het Mensink te koop onder de volgende condities:
De respective eygenaren zijn voornemens op vreydag die wesen sal den 5 November deses jaer 1773 des morgens ten tien uuren binnen Goor ten huyze van Jan Roelof Jalinck in den Denneboom public te doen insetten en veertien dagen daerna zijnde den 19 derselve maand November wederom binnen Goor in den Denneboom bij Jan Roelof Jalinck des moregns om tien uuren finael bij publicque veilinge te verkopen (en wel op sodane conditien als op den dag der insate en op den dag der finale soo hier voren bepaalt sullen worden voorgehouden, egter iemand begerig zijnde deselve eerder te zien kan zig dagelijks vervoegen op den huyse Nijenhuys bij Diepenheim en bij Jan Roelof Jalinck in de Denneboom binnen Goor en mede tot Rijssen bij Derk te Lintelo in den Engel alwaer deselve van nu voortaen dagelijks te zien zijn). O.a. de navolgende ongerede goederen:
Het aloudiale erve genaemt Mensinck gelegen in de boerschap Elsen gerigts Kedingen met desselfs hoog en lage landerijen, hout, gewassen, behuysinge soo als thans door de boer of meyer gebruykt word, sullende hier van de aenwijsinge worden gedaen door den bouman of meyer.
Alle dese voorschreven landereijen en goederen sullen worden verkogt met haere raden en onraden, lusten en lasten, regten en geregtigheden soo sulks breder bij conditien te zien is zullende dese drie agter eenvolgende sondagen en wel op den 17, 24 en 31 October eerstkomende worden gepubliceert en geasligeert. De eenen segt den anderen voort.
Daarna volgt een opsomming van welke stukken grond in de verkoop zijn begrepen. In totaal gaat het om 66 schepel bouwland en 8 dagwerken hooiland.
De tienden grof en smal uit Mensink worden bij diezelfde gelegenheid door van Coeverden voor *f* 1500,= verkocht aan Gerrit Mensink die dan nog op deze boerderij woont; hij wordt later smid.

Mogelijk dat deze verkoop iets van doen heeft met het verbranden van de schuur en de herbouw in de jaren 1770-1772. Hieronder een overzicht van de voorschotten die Jan Mensink betaald heeft "*na het afbranden van zijne schure en weer ancoop van een huis*":

Het olde gekofte huis bedraagt	*f. 182-0-*
Voor liecent betaalt	*f. 9-0-*
An Hermen Rohane, als timmerman	*f. 16-16-*
An Hanterman voor latten	*f. 13-2-*
An Jan ter Horst, voor dito latten en planken	*f. 14-11-8*
An den Heere van Oosterhof voor geleeverde pannen	*f. 46-16-*
An Jan van den Berg als timmerman van 't huis	*f. 22-0*
Nog an den zelven voor arbeitsloon	*f. 6-0*
An Anth. Van Dijk voor nagels	*f. 5-19-0*
Hier volgt het rekent van verschot door Menssink gedaan	
Na Laaren om een oud huis te kopen uitgeschoten	*f. 0-14-*
Drie dage na het Munsterland geweest in eten en drinken vert.	*f. 3-5-*
Na Enschede geweest daar moeten verteren	*f. 0-18*
Na het Munsterland geweest heen afbreken zes dage met drie	
Daghuurders daags ses st. bedragt zig	*f. 4-18-*
An twee timmerlui betaalt	*f. 1-0*
Snags de wagens verteert	*f. 8-7*
An den nijen graven betaalt voor tolle	*f. 2-3*
Tot Haxberge verteert in het heen en weer komen	*f. 3-12-*
Te Haxberge an de kommissaris betaalt	*f. 4-9-*
Bij het Wegdam tol betaalt	*f. 2-3*
Tot Goor van de paspoort betaalt	*f. 0-6*
Een halve tonne bier van Rijssen gehaalt kosten	*f. 2-10-*
Ook twee kanne jannever	*f. 2-0-*
An kookspiese uit de winkel gehaald daarvoor betaalt	*f. 2-3-*
Doe de schure is gerigtet hebbe een tonne bier gehaalt	
Daarvoor betaalt	*f. 5-0*
Ook vier kanne jannever	*f. 4-0*
Totaal	*f. 363-12-8*

Dese voldaan en geliquideert in het pachtboek van de boer Mensinck op den 23 November 1773.

Waarschijnlijk heeft Jan Mensink in 1773 zijn boerderij gekocht, doch was dit voor hem te hoog gegrepen, want in 1783 verkoopt hij z'n boerderij aan de familie van Lennep. In 1808 wordt het doorverkocht aan de familie Ter Horst in Rijssen.
In 1811 bestond de veestapel uit 1 merrie, 3 koeien en 1 kalf.
Omstreeks 1830 omvatte de boerderij 16½ ha grond. In 1854 werd er bij de markedeling 25 ha aan toegevoegd.
Omstreeks 1870 werd de boerderij (voor de sloop) met 10 ha grond aangekocht door Mensink op Harremensink.
De overige grond raakte versnipperd: o.a. 6 ha heide naar Rotman, 4 ha heide naar Ooms, 4½ ha naar B.J. Aal op Peddemors, 3 ha naar Jannes Bloemendal, 2 ha naar ter Horst en 2 ha naar B.J. Schreurs.

1639. Akte van belening van Adolph van Rensen, richter van Oldenzaal, na dode van zijn vader Lubbert, door Ernst van Ittersum tot de Oosterhof met de **tienden** grof en smal van erve Mensinck.
1700 en 1723-1769. RAG. 0521 Familiearchief van Broeckhuysen.
Akte van belening met de tienden uit het goed Mensinck onder Elssen, met toestemming om het leen te vervreemden, leenroerig aan het Oosterhof te Rijssen.
De tienden groff en smal gaande uyt het erve Groot Mensinck gelegen tot Elsen.
22-7-1710. Joan Heydentrick van Coeverden, heer van 't Weckdam.
20-2-1724. Burgemeester en procurator Wolter Pothoff, als volmacht van Lamberta Anna van Coeverden, dochter van Joan Heydentrick van Coeverden.
25-10-1768. Anna Margareta van Coeverden tot Wegdam, met Antoni Bosman als haar voogd, krijgt toestemming om bij testament over het leen te beschikken.
18-2-1769. Anna Margareta van Coeverden tot Wegdam onder hulderschap van Willem Harmen van Broekhuysen, gelijk eertijds Lambertina Anna van Coeverden.
17-8-1769. Jan Heidentrijk van Coeverden tot Wegdam na de dood van Anna Margareta van Coeverden tot Wegdam.
29-9-1770. Baron van Coeverden tot Wegdam en de freules van Broeckhuysen verkrijgen toestemming om over de geschillen, ontstaan uit de testamentaire bepalingen van hun tante, respectievelijk oudtante Anna Margareta van Coeverden, een compromis te sluiten.
12-5-1773. Gerrit Mensink Janszn. te Elsen koopt de Mensink tiende grof en smal voor f 1500,- na opdracht door Jan Heidentrijk van Coeverden tot Wegdam.
20-6-1780. Gerrit Mensink met de ledige hand.

Bewoners:

► Het voor het eerst in 1297 genoemde erve Mensinc/Mensekinc werd in 1404 bewoond door de in dat jaar uit de horigheid ontslagen familie Johan Menssing. Naast Johan waren de bewoners zijn vrouw Evesse, met wie hij omstreeks 1380 was getrouwd en de tussen ca. 1380 en ca. 1395 geboren kinderen Egbert, Berend, Johan, Mette, Jutte, Beerte en Gese.

► In 1503 is er sprake van een dochter Alyt Mensinck die toen aan haar broers geërfde en nog te erven goederen verkocht en leverde.
Egbert (†voor 1546), mogelijk een broer van Alyt, ging met zijn vrouw Jutte Mensynck (†na 1561) dit erf bewonen. Zij hadden 4 nakomelingen: Eefse die was getrouwd met Hermen ten Broke, Ghese (†na 1540) die omstreeks 1490 was getrouwd met Lambert ten Raede op Ten Raede (Rotman, 5.3.330), Johan (†na 1572) en Roloff (*ca.1510 en †na 1567).

► Roloff Mensynck (*ca.1510) verkocht in 1546 en 1567 zijn aandelen in het erve aan zijn broer Johan Mensynck (†na 1572). Johan was getrouwd met ene Gesse.
Roloff/Roelof was omstreeks 1535 gehuwd met een Jenneken. Zij hadden een zoon Hendrick (*ca.1540).

► In 1572 werden deze Hendrick en zijn vrouw Catherina de pachters van de boerderij die toen eigendom was van Johan ter Eeze.
Zij hadden een zoon Roelof Mensink (*ca. 1560).

► Roelof Mensink op zijn beurt had 2 zonen: Harmen (*ca.1590) waarvan aangenomen kan worden dat hij de in zuidelijke richting nieuw gestichte boerderij, het latere Harremensink (5.3.180), ging bewonen en Johan (of Jan) die waarschijnlijk op de oude boerderij bleef. Harmen en Johan worden in de markeresolutie van 14 augustus 1609 genoemd als onderhoudsplichtigen van de "Lockerdijk komende van de Haar of uit het Elsenerbroek".

► Van de in het markeboek in 1609 en 1619 genoemde (opvolger) Johan/Jan Mensink is geen familiesamenstelling bekend.

► De volgende landbouwer op de noordelijke boerderij Mensink was een Jan Mensink. Mogelijk was hij de zoon van de op het zuidelijke, nieuwe Mensink (5.3.180) verblijvende Harmen Mensink.
Deze Jan Mensink trouwde in 1641 met Geertruyt Mensink. Hun kinderen waren: Engele (*1645) die opvolgster werd, Hermen (*1649), Tonis (*1652), Jan (*1655) waarvan aangenomen kan worden dat hij de opvolger op het nieuwe Mensink is geworden, Joan (*1658) die aanvankelijk op de boerderij zou blijven wonen en mogelijk ook de eerder geboren Tonis Jansen Mensink die in 1666 te Rijssen trouwde met de weduwe Gertien Jansen Haikink (op Haykers 5.3.270) en in 1669 hertrouwde met Trine Bernink in Bentelo en Altien Jansen Mensink die in 1666 huwde met Jan Effink (of Seins) en op Laers (5.3.039) ging wonen.

► Engele Mensink (1645-1695) trouwde in 1674 met Jan Effink (ca.1648-ca.1679) van Seinen/Effink (5.3.050) en hertrouwde omstreeks 1680 met Warner Haykers (*1646) van Haykers (5.3.270). Uit het eerste huwelijk werd in 1677 zoon Gerrit geboren en enkele jaren later mogelijk een dochter Jenneken Jans (†na 1748). Gerrit zou vooreerst op de boerderij blijven, terwijl mogelijk genoemde Jenneken Jans de definitieve opvolger werd. Uit het tweede huwelijk kwamen 3 kinderen ter wereld: Hendrickien (*1681), Jan (*1684) die omstreeks 1708 trouwde met Trijne Herms Assink en op het nabijgelegen Assink (5.3.250) ging boeren en nog eens een Jan (*1688) die eveneens op Mensink zou blijven wonen.

Joan Mensink (ook Jan genoemd, *1658) trouwde ca. 1689 te Rijssen met Jenneken NN. Deze kregen op Mensink vier kinderen: Jan (*1691), Gerrit (*1695), Geertruyt (*1699) die in 1728 huwt met Garrit Mensink uit Rijssen en nog een Jan (*1702) die ca. 1728 trouwde met Geesken van de Leugt. Omstreeks 1703 vertrok de familie Joan/Jan Mensink naar “Bergman” (5.3.390) alwaar nog een dochter Jenneken (*1704) werd geboren.

► Gerrit Mensink (*1677) huwde omstreeks 1703 ene Jenneken Jans. Zij kregen 2 kinderen: Jan (*1705) die waarschijnlijk jong is overleden en weer een Jan die in 1708 werd geboren.
Jan Mensink (*1688), zoon uit het 2e huwelijk van Engele Mensink, trouwde omstreeks 1715 met Hendrickjen Jans (†ca. 1718) en hertrouwde in 1719 met de weduwe Judith Jansen (*ca. 1690), dochter van Jan Roelofs uit Holten. Uit het eerste huwelijk werd in 1717 dochter Jenneken Mensink geboren, die in 1737 te Rijssen huwde met Harmen Aalbrink op Klein Aalbrink (5.2.520).

Definitieve opvolger werd mogelijk de hiervoor genoemde Jenneken Jans Mensink (†na 1748) die omstreeks 1702 vermoedelijk trouwde met de van het nieuwere Mensink (Harremensink) afkomstige Harmen Mensink. Zij kregen 5 kinderen: Jan (*1704) die de opvolger werd, Aeltien (*1707), Werner (*1710), Garrit (*1718) en Aeltjen (*1720) die in 1748 trouwde met de weduwnaar Waander Wissink op Wissink (5.3.120).

► Jan Mensink (*1704) huwde in 1737 (A)leyde Haykers (*1704) van Haykers (5.3.270). Uit dit huwelijk werden 6 kinderen geboren: Harmijne (*1737) die in 1769 trouwde met Gerrit Janssen Effink op Effink (Seinen, 5.3.050), Garrit (1739-1819) die hoefsmid werd en aanvankelijk op de boerderij bleef maar later, omstreeks 1794, verhuisde naar het nabijgelegen Schottelink (5.3.210), Jan (1741-ca.1790) die de definitieve opvolger werd, Hendrik (*1744) die mogelijk in 1809 op het Bouwhuis van Heeckeren (Kerspel Goor) is overleden, Jenneken (*1747) die zeer jong overleed en nog eens een Jenneken (*1749).

► De hoef- of grofsmid Garrit Mensink (1739-1819) trouwde in 1769 met Anneken Effink (1734-1812) van Effink (Seinen 5.3.050). Het paar bleef tot omstreeks 1794 op deze boerdeij Mensink wonen waarna zij naar Schottelink (5.3.210) verhuisden.
Zij kregen op Mensink 5 kinderen: Jan (*1770) die kort na de geboorte overleed, opnieuw een Jan (1771-1809) die ongehuwd bleef, Jenneken (1773-1808), Lucas (1775-1809) die ongehuwd bleef en Gerrit Mensink (1778-1818) die evenals zijn vader hoefsmid werd.

Opvolger Jan Mensink (1741-ca.1790) trouwde in 1773 met Frerikdina Effink (1744-1783) van Effink (5.3.050) en hertrouwde in 1783 met Fenneken Letink (1748-1819) van Groot Letink (5.2.430).
Uit het eerste huwelijk werden 6 kinderen geboren waarvan er twee op jonge leeftijd overleden. De andere kinderen waren: Gerrit Jan (1773-1822) die in 1810 trouwde met Janna Jansen Aalbrink (Groot Aalberink 5.2.510), Jan (1778-1852) die in 1804 trouwde met Diena Gerrits Bloemers en op Bloomert (5.3.150) ging wonen, Jan Hendrik (*1781) en Lucas (*1783-1860) die in 1818 trouwde met de weduwe Jenneken Nijland op Luuks in het Elsenerbroek (5.4.190).
Uit het tweede huwelijk werden nog 2 kinderen geboren: Frerikdine (1784-1862) die in 1823 huwde met Gerrit Effink op Zendman (later Smale 5.2.290) en Gerrit (*1788).

Na het overlijden van Jan Mensink in 1790 hertrouwde Fenneken Letink in 1791 met Jan Wittens (1760-1844) van de boerderij 'n Witten op de Borkeld (5.1.010). Fenneken en Jan (die nu als Jan Mensink werd aangeduid) kregen in 1794 zoon Jan die de opvolger werd.

► Jan Mensink (1794-1852) huwde in 1819 met Janna Letink (1792-1849) van Groot Letink (5.2.430). Zij kregen 7 kinderen: Frederik Jan (1819-1886) die aanvankelijk de boerderij zou voortzetten, Everdina (1822-1887) die in 1849 huwde met Jan Hendrik Mensink op Groot Aalbrink (5.2.510), Jenneken (1824-1854) die ongehuwd bleef, Gerritdina (1827-1858) die eveneens niet trouwde, Gerrit (1830-1875) die in 1855 trouwde met Berendina Burgers in Enter, Hermannus (1832-1858) die vrijgezel bleef en Aaltjen (1835-1870) die trouwde met Peter Ligtenberg uit Rijssen.

► Frederik Jan Mensink (1819-1886) trouwde in 1855 met Hendrika Burgers (1832-1894), de zus van zijn "bijna"-schoonzuster Berendina en dochter van Albert Burgers uit Enter. Frederik Jan en Hendrika kregen 8 kinderen, waarvan vijf kinderen op jonge tot zeer jonge leeftijd overleden. Er groeiden op: Johanna (1856-1892) die in 1881 trouwde met Willem Nekkers (geboren in Wierden) en in Noetsele (Hellendoorn) ging wonen, Jan (1858-1941) die vrijgezel bleef en Jenneken (1865-1940) die in 1883 trouwde met Arent Jan Bloemendaal en naar Smitterieje/Schottelink (5.3.210) verhuisde.
Omstreeks 1870 vertrok de familie Mensink naar de Holter Borkeld, alwaar nog dochters Aaltjen (1871-1930) en Frederika (1880-1959) werden geboren. De oude boerderij Mensink werd afgebroken. Frederik Jan Mensink overleed in Holten, Hendrika Burgers en Peter Ligtenberg in Nijverdal.

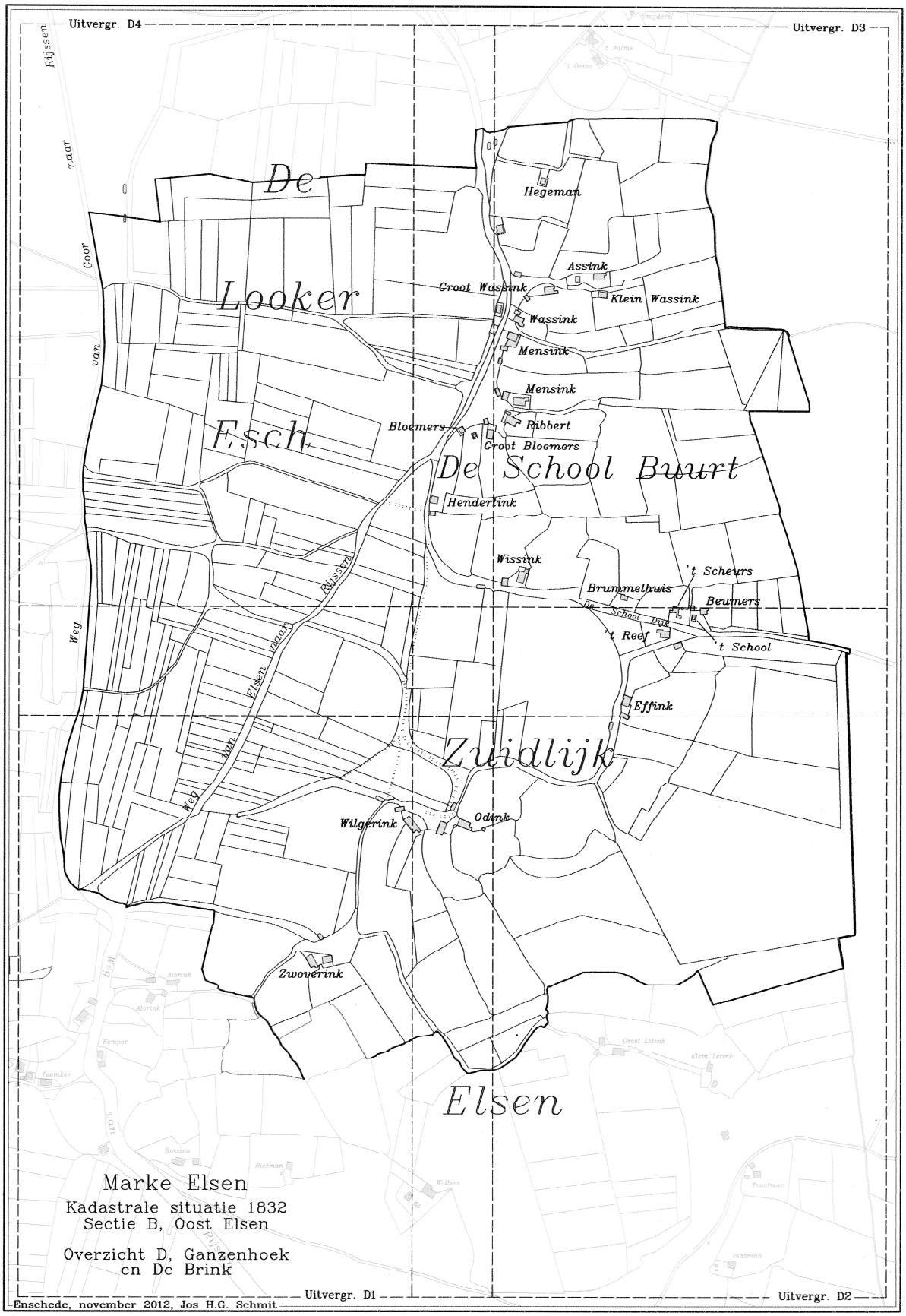
Uitvergr. D4
Uitvergr. D3
Uitvergr. D1
Uitvergr. D2
De Looker Esch
De School Buurt
Zuidlijk
Elsen
Hegeman
Assink
Groot Wassink
Klein Wassink
Wassink
Mensink
Mensink
Ribbert
Bloemers
Groot Bloemers
Hendertink
Wissink
't Scheurs
Brummelhuis
Beumers
De School Dijk
't Reef
't School
Effink
Wilgerink
Odink
Zwoverink
Rijssen
Weg van Elsen naar Rijssen
Coor
Marke Elsen
Kadastrale situatie 1832
Sectie B, Oost Elsen
Overzicht D, Ganzenhoek
en De Brink
Enschede, november 2012, Jos H.G. Schmit